Aydın, Denizli ve Muğla illerinin elektrik dağıtımı bir günde AYDEM A.Ş.'ye devredildi

Aydem'e baskın devir

AKP iktidarı kamu işletmelerini satıyor, ama artık özelleşen bu kurumların iktidarla olan ilişkileri de bir türlü kopmuyor. Ahbap-çavuş ticareti, iktidar alanındaki bir çember içerisinde dönüyor. Bu çemberin içerisinde bütün kapılar hemen açılıyor. Özelleştirmeye rağmen kadrolaşma ve iktidar bağımlılığı devam ediyor. Liberal uygulamalarla iç içe geçmiş bir yandaş sermaye yaratılıyor.

Hayati KÜÇÜK
EMO Hukuk Müşaviri

Aydın, Denizli ve Muğla illerinin elektrik dağıtımı, ani bir süreçle Aydem AŞ'ye devredildi. Geride pek çok soru ve sorun bırakan fiili devir işlemi, 15 Ağustos 2008 gecesi saat 24.00'de gerçekleşti. 14 Ağustos günü Menderes Elektrik Dağıtım A.Ş. (Menderes EDAŞ) adıyla yürütülen işler, 15 Ağustos günü Aydem A.Ş. adına yürütülmeye başladı. Kamuya ait Menderes EDAŞ'ın çalışanlarının bir kısmı, bir gece içerisinde özel şirket Aydem'in çalışanı oldular. Bu üç ilde elektrik kullananlar, artık özel şirket Aydem'in faturalarını ödeyecekler.

Ekonomide ahbap-çavuş dönemi

AKP iktidarında ekonomi tam bir ahbap-çavuş ticaretine dönüştü. Bu ekonomide yatırım yok. Alış-veriş var. Hiçbir ciddi yatırım yapılmıyor. Enerji alanında da böyle. Türkiye Cumhuriyeti'nin en özelleştirmeci hükümeti olmakla övünen AKP iktidarı, yatırımsızlık nedeniyle elektrik sıkıntısıyla karşı karşıya bıraktığı Türkiye'nin elektrik üretim santrallarından dağıtım ağlarına kadar enerji alanındaki yatırımlarını özel ellere transfer etmeye başladı. Enerji alanında ciddi yatırımlar yapılmazken, Ankara Doğal Elektrik A.Ş adı altında 9 santral, 17 yıl önceki görevlendirmeye dayanılarak Aydın-Denizli-Muğla illeri elektrik dağıtımı özel sektöre devredilirken, Başkent elektrik dağıtım ve Sakarya elektrik dağıtım bölgelerinin devredilmesi hazırlıkları sürdürülüyor. Aras ve Meram bölgeleri dağıtımının devri için de teklifler toplandı.

Geçmişte kamu eliyle kurulmuş ve kamu kaynaklarıyla büyütülmüş işletmeler satılıyor. Satış bedelleri de gerçek değerleri yansıtmıyor. Gerçi yansıtsa bile değişen bir şey olmuyor; ödenen bedeller bir-iki yıl içerisinde hizmetten yararlananlardan tahsil ediliyor.

AKP iktidarı kamu işletmelerini satıyor, ama artık özelleşen bu kurumların iktidarla olan ilişkileri de bir türlü kopmuyor. Ahbap-çavuş ticareti, iktidar alanındaki bir çember içerisinde dönüyor. Bu çemberin içerisinde bütün kapılar hemen açılıyor. Özelleştirmeye rağmen kadrolaşma ve iktidar bağımlılığı devam ediyor. Liberal uygulamalarla iç içe geçmiş bir yandaş sermaye yaratılıyor.

Elektrik dağıtımında karlı alışveriş

Aydem A.Ş. özelleştirmesi de, alışveriş ekonomisinin örneklerinden birini oluşturuyor. Bu devir işleminde hiçbir yeni değer yaratılmıyor. Özelleştirme sonucunda taş üstüne bir taş konulması söz konusu olmayacak. Kamuya ait tesisler özel bir şirket tarafından işletilecek. Devir bedeli ise 110 milyon dolar olarak belirlenmiş. Bu bedelin yarısı fiili devir tarihinde, kalan yarısı ise iki yıl içinde iki taksit halinde ödenecek. İktidar bu bedeli özelleştirme geliri olarak hanesine yazacak. Ama gerçek böyle değil. Çünkü bu bedel, daha taksitler bitmeden Aydın-Denizli-Muğla illerinde elektrik kullananlardan tahsil edilecek. Tahsil süreci, özelleştirme bedelinin ödenmesinden daha hızlı çalışacak. Böylece, özelleştirme geliri olarak görünecek bu miktar, aslında elektrik kullanıcılarından alınarak şirket eliyle devlete aktarılmış bir para olacak. Nitekim Aydem A.Ş.'nin bölgede uygulayacağı elektrik tarifesi içerisinde yer alan **"işletme hakkı devir bedeli"** kalemi bile tek başına bu tahsilatın hızla yapılacağı bir meblağ içeriyor. Tarife içerisindeki işletme hakkı devir bedeli kalemi, iki yılda ödenecek devir bedelini, üstelik finansman maliyetiyle birlikte yaklaşık üç yıl gibi kısa bir sürede karşılayacak boyutta. Yani şirketin ödeyeceği 110 milyon doların yanı sıra, bu para için şirket tarafından kredi kuruluşlarına ödenen faiz ve komisyon giderleri de tarifeyle kullanıcıdan çıkartılacak.

Zaten geçiş süreci boyunca uygulanacak olan dağıtım gelir tarife yapısına göre özelleştirmeler yoluyla dağıtım hizmetini devralan şirketler, yatırımlarını, işletme giderlerini de yine faiziyle tüketicilerden tahsil edecekler. Bunların dışında şirketlerin kar kalemleri de dağıtım tarifesinde ayrıca yer alıyor. Böylece, şirketin asıl gelir kalemlerinden elde edeceği karlar da göz önüne alındığında, daha

taksitler ödenmeden kazanmaya başlayan bir alış-veriş ilişkisi kuruluyor.

Kira bedeli belirlenmedi

Aydem A.Ş.'ye yapılan devir öylesine hızla gerçekleştirildi ki, Menderes EDAŞ'ta çalışan kamu görevlilerinin birçoğu, bu durumu 16 Ağustos sabahı işyerine alınmadıklarında öğrendiler. Oysa işyerleri halen kamuya ait binalardı ve bu binalarda kullanılan araç-gereç de kamunun mülkiyetindeydi. Aydem A.Ş.'nin kamu mülkiyetindeki varlıkları kullanabilmesi için gerekli olan hukuki ilişki halen kurulmamıştı.

Aydem'le imzalanan İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi'nde, bölgede TEDAŞ tarafından devredilen hizmetlerin yürütülmesinde zorunluluk arz eden gayrimenkul, tesis, araç, gereç ve iş makinalarının sözleşme kapsamında, devir kurulu eliyle devredilmesi öngörülüyor. Hizmetin yürütülmesinde zorunluluk arz etmeyen TEDAŞ'a ait diğer mal varlığı ise, şirketin istemesi halinde ancak kiralanarak kullanılabilecek. 15 Ağustos gecesi fiili devir işlemi gerçekleşirken, hizmetin yürütülmesinde zorunluluk arz etmeyen mal varlığı da, herhangi bir kira protokolü düzenlenmeden Aydem'e devredildi. Ahbap-çavuş ilişkisi içerisinde, kamu binalarına şirket çalışanları yerleştirildi. Kamuya ait araç-gereçler şirket tarafından herhangi bir hukuki devir ya da kiralama işlemi yapılmaksızın kullanılıyor. **"Sözleşme"**, **"protokol"** gibi gereklilikler, sonradan da çözülebilecek bir ayrıntı olarak görülmüş olmalı ki, kira bedelleri tespit komisyonu, fiili devirden sonra çalışmalarına başladı. Şimdi onlarca gayrimenkul ve kamunun demirbaşı olan malzemeler için 6 aylık bir kira bedeli belirlenmeye çalışılıyor. Aralarında büro malzemeleri, Atatürk köşesi ve büstü, bayrak direği, yemek-mutfak takımları, taşıt ve iş makinaları, telsizler gibi yüzlerce kalem **"kiralanacak"** malzeme için nasıl bedel tespit edileceği merak ediliyor.

Personelin durumu halen belirsiz

Elektrik dağıtım altyapısının ve kamuya ait tüm gayrimenkul ve malzemenin aceleyle devri yapılırken, özel şirkete geçiş yapmak istemeyen kamu görevlilerinin hukuki durumları ise henüz çözüme kavuşturulmuş değil. Menderes EDAŞ'da görev yapan 284 memur ve sözleşmeli kamu görevlisinden yalnızca 43'ü Aydem'e geçmeyi kabul etti. Emeklilik hakkına sahip olan 9 görevli emeklilik işleminin ardından şirkette çalışmaya başladı. 232 memur ya da sözleşmeli ise halen Menderes EDAŞ bünyesinde kalmaya devam ediyor. Bu 232 kamu görevlisinin nerede, nasıl görevlendirilecekleri konusuna açıklık getirecek yasal bir düzenleme bulunmuyor. Menderes EDAŞ'ın özelleştirme kapsamında bulunmaması, başka kamu kurumlarına gönderilme prosedürünün uygulanmasına engel teşkil ediyor. Ancak isteklerine bağlı olarak atamaları yapılabilir. Fakat bu konularla ilgili herhangi bir çalışma yapılmadığı anlaşılıyor. Çalışanların, devir tarihini izleyen günlerde, güvenlik görevlileri eşliğinde odalarındaki yalnızca özel eşyalarını almalarına izin verildi ve bu kişiler şimdilik, görev yaptıkları kuruma ait olan hizmet binalarında birkaç odaya sıkıştırılmış olarak bekliyorlar. Şirkete devir konusunda gösterilen acelecilik ve hassasiyet, kamunun görevlileri hakkında gösterilmiyor. Bir odaya 15 kişi yerleştirmenin sonucunda zedelenen onurlarla ilgilenen yok. ■

TOPLUMSAL BAKIŞ

Kemal ULUSALER
EMO Enerji Çalışma Grubu Üyesi

Gargamel ve Kedisi...

Gargamel ve kedisi dışında şiddetin neredeyse yok yazması, dayanışma ve yardımlaşmanın, ortak-komünal yaşamın esas alınması, mabedin olmayıp, sanatın şu ya da bu şekilde yer alması ve Şirin Baba'nın kırmızı başlığı Şirinler adlı çizgi kahramanların ABD'den kovulmalarına neden olmuştu. Bu sevimli kahramanlar komünizm propagandası yaptıkları savıyla ABD'li çocuklardan uzak tutuluyor yıllardır.

İşte bu sevimli çizgi romanın kahramanlarından ABD'yi temsil ettiğine inanılan Gargamel bu yıl ne yaptı etti, İngiltere üzerinden ABD'ye geri döndü. Döndü ve kimi zenci, kimi yerli, kimi Uzakdoğulu, kimi beyaz ne kadar ABD'li şirin varsa hepsinin cebine bir kez daha uzanıverdi. Durumun ayrımına varan yazar-çizer takımı hemen eleştiri toplarını Başkan **Bush**'a yönelttiler ve ABD adını USSRA (Amerika Birleşik Sosyalist Devletler Cumhuriyeti) olarak değiştirmeyi önerdiler. Sebep: Yıl başında Dauglass National Bank ile başlayan ve bu ay başında Fannie Mac ile Freddie Mae'nin kamulaştırılması ile devam eden on üç bankaya devletin el koyması idi. Piyasa ekonomisinin amiral gemisinde sosyalist eylem var diye ayağa kalkanların bir başka saptırması, bir başka şaşırtması idi aslında söz konusu olan.

Aslında yapılanın adına kamulaştırma demek son derece yanlış olmaktadır. Bunun adına olsa olsa kamburlaştırma denir. Zira kapitalist sistemde daima karlar sermayeye, zararlar halka uygulaması işlemiştir ve sermaye her türlü zararını devlete yani halkın sırtına yüklemeyi her daim becermiştir. İngiltere'de Northen Rock'ın kar eden bölümünün ayrı tutularak zarar eden kısmına el konması da gösteriyor ki; kapitalizm, çöken piyasa ekonomisinin altında halk ezilirken, kendini kurtarma çabasındadır.

Kapitalizmin dönemsel krizlerinden birini daha yaşıyor dünyalı bugünlerde. Bu kez hızlı ve darbe biçiminde değil de yavaş ve süreğen bir şekilde gelişiyor kriz. Bu süreğenliğin süresi belirsiz. Peki acaba, bu süresi belirsiz süreğen krizden Türkiye nasıl etkilenecek?

Yanıt aslında uzun bir süredir kendini tekrarlıyor bu coğrafyada.

1994, 1998 ve 2001 kriz dönemlerinde yaşananlar anımsandığında yakın gelecekte Gargamel'in çevre ülkelerin biat etmiş yöneticilerine benzetilen kedisinin özellikle bu çevre ülkelerde ve Türkiye'de geçmişe göre çok daha hırçın ve yırtıcı olacağı görülmektedir.

Perşembenin gelişi çarşambadan belli olmaz mı?

Yakın çemberden başlayıp genişleyen sermaye kesime sağlanan kolaylıklar, ülke varlıklarının yerli ve yabancı sermayeye neredeyse hibe edilmesi, kalite ve ucuzluk vaadiyle yapılan özelleştirmelerden sonra ardı ardına gelen başta doğalgaz ve elektrik olmak üzere çeşitli mal ve hizmetlere yapılan zamlar. Gargamel'in Türkiye'deki kedisi de giderek tırnaklarını halkın derisine daha yırtıcı bir biçimde geçiriyor.

İngiltere'de Northen Rock ile başlayıp ABD'de yıl boyunca süren **"kamulaştırmalar"**, yine İngiltere'de geçen ay gaz fiyatlarının yüzde 35, elektrik fiyatlarının yüzde 10 oranında artması, gıda fiyatlarına gelen zamlar ve bunlara karşın belediye vergileri ile sigorta primlerinin arttırılması piyasacı sistemin çökmekte olduğunun göstergeleridir. Ve dünya ölçeğindeki bu çöküşten ülkemiz de nasibini almaktadır. Temel gıda maddeleri dışında petrol, doğalgaz ve elektrik fiyatlarının, özelleşince ucuzlayacak söylemleri üzerinden üç beş yıl geçmeden, yüzde 100'lere varan artışa maruz kalması; karanlık günlerin habercisi olup, çok daha hırçın bir Gargamel kedisine işaret etmektedir. Nitekim içinde bulunduğumuz şu günlerde bu hırçınlığın giderek ivme kazandığını görmekteyiz.

Her şeye rağmen gölge olan yerde ışık da vardır. Şirinler de boş durmuyor ve Şirin Baba'nın gölgesi bu topraklar üzerinde…